

PROSTORSKE SKUPNOSTI

PROSTOR IN IDENTITETA

Vsaka družbena skupina je strogo **zamejena** in **ločena** od drugih družbenih skupin in njihovega ozemlja. Prostor (ozemlje), na katerem živi/deluje določena družbena skupina, ima za to skupino ne samo bivanjski pomen pač pa tudi **simbolični pomen**. Pripadniki in pripadnice družbenih skupnosti se **istosvetijo** s fizičnim prostorom, ki se kažejo v podobi določenih krajev, ki imajo za njih simbolni pomen:

- dom, domači kraj, domovina, država; pa tudi podjetje, v katerem so zaposleni, družbene skupine pristočasnih dejavnosti, vrstniške skupine,...

Funkcije prostorskih simbolov:

- **življenjska orientacija in osrediščenje;**
- **domačnost, pripadnost in varnost.**

GLOBALIZACIJA

- procesi povezovanja, združevanja, medsebojnega vplivanja in soodvisnosti v sodobnem svetu v zadnjih desetletjih, ki so se uveljavili zaradi hitrega razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Immanuel Wallerstein – teorija svetovnega sistema:

kapitalističen sistem gospodarstva je postal globalen sistem gospodarstva

Negativni vidiki globalizacije:

- močnejši in vplivnejši narodi, kulture in države so nosilci globalizacijskih procesov in težijo k **poenotenju** (unifikaciji) sveta;
- »**amerikanizacija**« sveta – ameriški način življenja prevlada (ameriška angleščina, »*American way of life*«, fastfood, Hollywood, **MTV**, MS,...);
- vse to zbuja **protiglobalizacijski odpor**: lokalne identitete pridobivajo na pomenu; **tribalizem**.

diferenciacija in **osamosvajanje** manjših enot in skupnosti (lokalne identitete)

OBLIKE PROSTORSKEGA ZDRUŽEVANJA (tipologija)

Vse oblike prostorskega povezovanja **so zamejene** s prostorom/ ozemljem, na katerem potekajo **politični, gospodarski, socialni** in **kulturni procesi**.

Prostorske skupnosti se med seboj **ločijo** po:

- velikosti zamejenega ozemlja;
- številu in porazdeljenosti prebivalstva;
- načinu življenja;
- osnovnih funkcionalnih dejavnostih

Tipologija prostorskih skupnosti:

- lokalne skupnosti (ožji prostor, vas, mesto)
- regionalne skupnosti (regije, pokrajine)
- nacionalne skupnosti (države, federacije)
- mednarodne skupnosti (politične, ekonomske)
- globalna skupnost – svetovna družba

PODEŽELSKE/RURALNE SKUPNOSTI

- **najstarejša** oblika družbenega bivanja;
- temeljna dejavnost je **kmetijstvo** (primarni sektor);
- **deagrarizacija** (velike spremembe podeželja po industrijski revoluciji): **beg s podeželja** in depopulacija,
 - **propadanje kulturne dediščine,**
 - **mehanizacija in avtomatizacija kmetijstva,**
 - **uničevanje biotopa,**
 - **vnašanje arhitekturnih »tujkov«** v kulturno krajino podeželja.

Funkcije podeželja:

- **pridelovanje** hrane, pridobivanje lesa in ostalih surovin;
- **oddih** od mestnega načina življenja in rutine (rekreacija);
- **ohranjanje** naravne in tradicionalne kulturne dediščine

revitalizacija podeželja – načrtno urejanje in usmerjanje prostorskega razvoja na podeželju

Razlike od mestnih naselij:

- odvisnost od naravnega okolja;
- majhno število pripadnikov;
- primarne družbene skupine;
- nižja stopnja delitve dela;
- tradicija, običaji;
- omejena družbena mobilnost.

Vpliv znanosti in tehnologije na spremembe načina življenja podeželskih skupnosti.

URBANIZACIJA

- označuje **proces** nastajanja zelo **velike koncentracije/gostote prebivalstva na razmeroma majhnem ozemlju**. Ta ozemlja dobijo vlogo **centrov** s pomembno gospodarsko, upravno, izobraževalno in kulturno vlogo.
- vključuje **spremembe v načinih bivanja**, novih življenjskih slogih, vedenjskih in kulturnih vzorcih, ki se radikalno razlikujejo od tradicionalnih, ruralnih.

Nastanek: obrt, industrijska revolucija; migracije.

Primer za London:

1100 – okoli 12.000 prebivalcev
1300 – okoli 35.000
1340 – okoli 12.000 (črna kuga)
1500 – okoli 40.000
1600 – okoli 200.000

1700 – 575.000
1800 – 1 milijon
1837 – 2 milijona
1901 – 6,5 milijona
danes - okoli 7 milijonov

Pojavi, ki spremljajo urbanizacijo:

- metropolizacija,
- suburbanizacija,
- somestja – konurbacija,
- megalopolis,
- v tretjem svetu pa še: slumi, favele

Značilnosti družbenega življenja v mestih:

- mesta so **civilizacijska središča modernih družb** (kulturalna, izobraževalna, poslovno-finančna, znanstvena);
- **anonimnost** posameznika je izrazita;
- **prostorska bližina** je velika;
- **zapletena organizacija** družbenega življenja;
- **razdrobljenost družbenih vlog**;
- **formalni družbeni nadzor**;
- **urbana kultura**

Problemi: pomanjkanje stanovanj, kriminal, ekološka ogroženost, propadanje mestnih središč, brezdomstvo; urbana segregacija in ločevanje.

Prednosti: zaposlitev, nevezanost, povezovanje v primarne skupine

UREJANJE PROSTORA

urbanizem – znanost o načrtovanju in urejanju mest

Posledice urbanističnega načrtovanja:

- ♦ z načrtnim in natančnim načrtovanjem in upravljanjem mest se skuša družba čim bolj izogniti nekaterim problemom (pre)velike poselitve na majhnem prostoru;
- ♦ spremenjena vloga arhitekture;
- ♦ družbeni učinki urbanističnega planiranja;

Cilji urbanističnega načrtovanja:

- odprava negativnih učinkov urbanizacije v preteklosti
- trajnostni razvoj;
- višja kakovost življenja.

Problemi in dileme:

- razbremenitev urbanih področij;
- prostorska segregacija;
- estetska degradacija okolja;
- komunalna in prometna infrastruktura;
- mestna jedra;
- stanovanja (vprašanje črnih gradenj);
- ekološki problemi;
- usmerjanje prostorskega razvoja regij

trajnostni razvoj mest in podeželja